

Yttrande

Datum
2024-11-29

Diarienummer
3.1.17-03071/2024

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 29 november 2024

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadpriser jordbruksprodukter	Upp	Ner
Världsmarknadpris för olja	Ner	Ner
Svensk produktion – animalier	Mjök ner	Nötkött och fjäderfä upp, mjök och ägg ner, griskött oförändrat
Svensk produktion vegetabilier	Knappt normal skörd av spannmål	Upp
Svenska produktpriser – vegetabilier	Ner för spannmål, upp för bl.a. potatis	Ner
Svenska produktpriser animalier	Upp	Upp
Svenska produktionsmedelspriser	Ner	Ner
Lönsamhet	Tilltagande optimism	Förbättring
Valutakurs SEK/USD	Försvagats	Försvagats

Presidentvalet i USA har påverkat bland annat de finansiella marknaderna den senaste månaden och har varit en viktig orsak till att värdet på den svenska kronan försvagats mot dollarn. Riksbanken har under början på november sänkt styrräntan med 50 räntepunkter. Fortsätter inflationstrycket ligga kvar på nuvarande nivå finns möjligheter till fler räntesänkningar.

Världsmarknadspoten för olja har gått ner något under november. Livsmedelspriser har fortsatt att stiga på världsmarknaden och nådde för oktober 2024 sin högsta nivå på 18 månader, dock ligger livsmedelspriserna knappt 20 procent lägre än toppnivån från vintern 2022.

Jordbruksverkets preliminära statistik för 2024 års skörd visar att spannmålsskörden blir 18 procent högre än förra året men sex procent lägre än senaste femårsgenomsnittet. Skörden av sockerbetar har kunnat genomföras under

gynnsamma väderleksförhållanden. Sockerproduktionen har också skett utan några större tekniska problem.

Prisstatistik till och med september 2024 visar att producentpriserna fortsätter att öka medan produktionsmedelspriserna fortsätter att falla, eller i varje fall inte öka. Den sänkta styrräntan under november har lett till att marknadsräntorna gått ner. Det finns därför goda förutsättningar till förbättrad lönsamhet inom jordbrukssektorn under 2025.

Omvärldsfaktorer

Det amerikanska presidentvalet har påverkat valutakurser och energipriser i världen under den senaste månaden. För svensk del har det inneburit att värdet på den svenska kronan har försämrats mot dollarn med 50 öre till en nivå runt 11 kronor. Dollarn har inte varit så högt värderad sedan maj 2024. Kronkursen har också försvagats mot euron, men betydligt mindre. Priset på brentolja har gått ner med några dollar per fat till drygt 70 dollar per fat. Riksbanken sänkte styrräntan med 50 räntepunkter i början på november 2024 till 2,75 procent. Styrräntan är nu på samma nivå som under inledningen av 2023. Om nuvarande utveckling i ekonomin består förutser Riksbanken ytterligare två räntesänkningar i närtid.

KPIF (konsumentprisindex med fast ränta) för oktober 2024 har ökat med 1,5 procent på årsbasis och med 0,4 procent jämfört med föregående månad. Ökningstakten har successivt avtagit under sommaren och inledningen på hösten men under oktober har inflationstakten åter ökat. Höjda kostnader för boende bidrog till högre inflationstakt. Priser på livsmedel och alkoholfria drycker ökade under månaden och påverkade också inflationstakten till viss del.

FAO:s prisindex för jordbruksprodukter för oktober 2024 steg med två procent jämfört med föregående månad och med 5,5 procent jämfört med motsvarande månad 2023. FAO:s prisindex för jordbruksprodukter har nått sin högsta nivå på 18 månader. Jämfört med rekordnoteringen våren 2022 har FAO:s index gått ner med 20 procent. Under den senaste månaden har priserna gått upp för alla produkter med undantag för kött, ökningen har varit som störst för vegetabilisk olja. Ökningen av priset på vegetabilisk olja beror främst på svaga skördar av palmkärna i sydostasien men även sämre skördar av solrosor och raps.

Presidentvalet i USA påverkade inte utvecklingen på börserna för jordbruksprodukter i någon större omfattning. Aggressiv försäljning på exportmarknaderna från Ryssland och Ukraina har hållit tillbaka prisutvecklingen för bland annat vete. Under senare delen av november har priserna för vete och majs gått upp något på grund av att exportkonkurrensen säsongsmässigt minskar från Ryssland och Ukraina samt att International Grain Council i sin senaste uppdatering sänkt utgående lagervolymer. Priserna för oljevaxter har däremot gått ner trots minskande lager. Höstsådden har kunnat genomföras under förhållandevis

gynnsamma förhållanden runt om på norra halvklotet. Trots ogynnsamma förhållanden tidigare i höst har den franska höstvetesådden nu nått genomsnittlig areal för den senaste femårsperioden. Lokalt har Spanien drabbats hårt av kraftigt regn medan det är fortsatt torrt i Bulgarien och Rumänien. I USA bedöms årets höstsådda höstvetegrödor vara i normal kondition. Även på södra halvklotet har vädret varit gynnsamt för den sådd som sker för närvarande av majs och soja.

Det holländska mejeriet Friesland Campina höjer priset för konventionellt producerad mjölk med 1,85 euro/100 kg till 57,35 euro/100 kg på grund av stark internationell efterfrågan.

Vädersituationen

Jordbruksverket följer inte längre väderutvecklingen då årets höstsådd är avslutad.

Produktion, priser och handel i Sverige

Jordbruksverkets preliminära statistik för 2024 visar att årets spannmålsskörd uppgick till 5,1 miljoner ton. Årets skörd är 18 procent större än i fjol och sex procent mindre än senaste femårsgenomsnittet. Skörden av oljeväxter har beräknats bli fem procent mindre än i fjol medan årets skörd av baljväxter blir tio procent större än i fjol.

Höstsådden har kunnat genomföras under gynnsamma väderbetingelser och grödorna har fått en bra start. Jordbruksverkets officiella statistik över höstsådda arealer visar att jämfört med förra året har de höstsådda arealerna av spannmål och oljeväxter ökat med 13 %. I år är den höstsådda arealen i nivå med de stora arealer som beräknades 2020 och 2022. Det är 5 % större än genomsnittet för de fem senast föregående åren och 12 % större än genomsnittet för de tio senast föregående åren. Bland enskilda grödor ökade sådden för vete jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren medan höstsådden för höstraps blev något mindre än genomsnittet.

Skörden av sockerbetor har hittills genomförts utan några problem med vädret. Förhållandevis varmt väder har lett till stigande sockerhalt och lite nederbörd har givit rena sockerbetor. Produktionen av socker har också skett utan några allvarliga driftsstörningar.

Även skörden av stärkelsepotatis har kunnat genomföras utan problem med vädret och årets skörd ser hittills ut att bli bra. Inför nästa år ökar intresset för odling och Lyckeby har kontrakterat ytterligare drygt 1 000 hektar. För 2025 har totalt drygt 9 000 hektar kontrakterats. Eftersom sockerbetsodlingen minskar finns det odlare som istället vill öka potatisodlingen för att få en balanserad växtföljd.

Svensk spannmålsexport har under tredje kvartalet 2024 uppgått till knappt 190 000 ton, merparten har utgjorts av vete som gått till Spanien och Nederländerna. Under samma period har cirka 50 000 ton spannmål importerats.

Ett slakteri har höjt priset för nötkött med 2,00 kr/kg och för griskött med 0,50 kr/kg. Slakteriet anger stark efterfrågan på svenskt kött som skäl till höjt pris. För åttonde månaden i rad höjer Arla mjölkpriset. Ersättningen ökar i december med 11,4 öre per kilo för konventionell mjölk. Efter höjningen blir det så kallade a contopriset för konventionell mjölk 618,1 öre per kilo.

Semineringarna av sugor har minskat med drygt fem procent under oktober 2024 jämfört med motsvarande period förra året. För perioden januari-oktober 2024 har dock semineringarna minskat med 0,1 procent jämfört med samma period 2023. För mjölkkor har antalet semineringar minskat med 0,7 procent perioden januari-september 2024 jämfört med förra året. Under de senaste månaderna har dock semineringarna av mjölkkor legat på samma nivå som under förra året. Preliminära uppgifter för oktober 2024 tyder på att antalet semineringar kan komma att öka jämfört med förra året.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Jordbruksverkets producentprisstatistik omfattar tiden till och med september 2024. Producentpriserna, avräkningsprisindex, ökade under perioden september 2023 – september 2024 med 6,2 procent. Priserna för vegetabilieprodukter ökade med 0,5 procent och priserna för animalier ökade med 11,7 procent. Bland enskilda produkter ökade priset för frukt och bär med 57 procent och för matpotatis med 38 procent, mjölk med 24 procent och för nöt- och griskött med drygt fem procent. Spannmålspriserna föll däremot med knappt 20 procent.

I senare led av livsmedelskedjan ökade priserna, livsmedelsindustriledet ökade med 4,7 procent och KPI för livsmedel ökade med 1,9 procent. Livsmedelspriserna steg något mer än KPI totalt sett.

De svenska producentpriserna för nötkött och griskött ligger bland de allra högsta jämfört med övriga medlemsländer i EU. Trots kraftiga prisökningar för mjölk i Sverige ligger fortfarande det svenska producentpriset under genomsnittet för EU i september 2024. Även våra närmaste grannländer har ett högre producentpris än i Sverige.

Produktionsmedelspriser

Gödningspriserna i Europa är stabila, främst till följd av små prisrörelser för naturgas och urea. Inför kommande säsong antas inte några stora prisförändringar.

Yara har gjort vissa prishöjningar för gödning både på EU-marknaden och på den svenska marknaden. Handeln med gödning är dock liten för närvarande på den svenska marknaden.

Priserna för både nötkreaturs- och grisfoder har gått upp något under sista veckan i november 2024. Priserna på kvävegödsel ligger fortsatt kvar på oförändrad nivå.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige

Jordbruksverkets prisstatistik omfattar perioden till och med september 2024. Produktionsmedelsprisindex har under perioden september 2023 – september 2024 fallit med nästan sex procent. Bland enskilda produktionsmedel har priserna för energi fallit med 26 procent, gödningspriserna har fallit med 20 procent och foderpriserna har fallit med fem procent. Kostnaderna för underhåll har däremot ökat med drygt fem procent.

Lönsamhet

Riksbankens beslut om att sänka styrräntan med 50 räntepunkter har lett till att marknadsräntorna har sänkts. Lusträntan för Swedbanks jordbrukskredit med en löptid på tre månader uppgår för närvarande till 4,74 procent. Jämför med när räntan var som högst har det skett en sänkning med cirka 75 räntepunkter.

Högre produktpriser och lägre eller i varje fall oförändrade produktionsmedelspriser ger goda förutsättningar för förbättrad lönsamhet för svenskt jordbruk under 2025. Höstsådden torde bli större än under förra året och hittills har vädret varit gynnsamt, det ger också bättre förutsättningar inför 2025. Inom animalieproduktionen har mer gynnsamma förhållanden ännu inte tydligt visat sig i form av ökade semineringar eller minskad utslaktning av moderdjur. Eftersom det är svårt att snabbt ställa om animalieproduktionen, särskilt för nötkreatur, tar det längre tid innan ändrade förutsättningar får genomslag.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Frida Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Bengt Johnsson, Lena Niemi Hjulfors och verksjuristen Sara Sundelius deltagit.

Olof Johansson

Frida Svensson

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.